

ergo est etiam separabilis ab omni promissione, et cadere potest in solam veritatem assertionis de futuro. Denique hoc videtur supponi a Pontificibus, quando in Bullis concedunt confessoribus potestatem relaxandi juramenta, quando relaxatio non cederet in praejudicium tertii, et loquuntur de juramentis, quae non sunt vota; ergo sentiunt posse juramentum obligare sine promissione; nam ubi est promissio, relaxatio non est sine praejudicio tertii.

14. Ad ea igitur quae in contrarium inducebantur ab auctoritate, jam responsum est: nam ostensum est potius contrarium colligi ex modo loquendi Scripturæ et juri, ac Doctorum: et ex illo eodem cap. Num. 30, facile colligi potest, juramentum per se ponit sufficiens ad inducendam obligationem, sive adhaerat pollicitationi propriæ, sive assertioni. Addi vero potest ad majorem explicationem hujus communis appellationis juramenti promissorii, assertionem de re facienda in futurum, eo ipso quod juramento firmatur, subire vim pollicitationis, vel formaliter, vel eminenter (ut sic dicam), et ita per illa verba, vel æquivalentia solere nominari. Declaro assumptum, quia promissio etiam simplex, addit ultra puram assertionem faciendi in futurum, quamdam firmitatem in praesenti proposito, quae consistit in obligatione perseverandi in illo, donec impleatur quod promissum est. Quia ergo juramentum per se dat firmitatem veritati de futuro, imponendo obligationem altioris rationis, faciendi ut in tali assertione veritas non deficiat, ideo talis assertio jurata pro pollicitatione habetur, et illo nomine significatur, maxime quando factum juratur in alterius utilitatem, commodum vel honorem, et ipsi acceptum esse creditur.

15. Solvuntur argumenta.—Ad primum.—Atque ex his patet responsio ad primam rationem: nam antecedens in rigore sumptum falsum est, quia promissio proprie sumpta non est adæquata materia juramenti promissorii, neque inde tantum hanc denominationem accipit, sed, ex eo quod assertio jurata promissione æquivalet, vel eminenter illam continet; vel certe licet demus nomen inde esse sumptum, quia frequentius ita fit hoc juramentum, plus tamen significat, quia materia adæquata hujus juramenti est factum præstandum a jurante ex vi juramenti, sive illud expresserit per verba assertoria tantum defuturo, sive per promissoria.

16. Ad secundam.—Ad secundam rationem, licet aliqui dubitent de majori, mili tamen concedenda videtur, quia longe diversum est jurare tantum assertionem de praesenti proposito, vel de facto futuro præstanto. Nam pœnitens, verbi gratia, facile affirmabit, et jurabit, si necesse sit, se habere propositum non peccandi amplius, non tamen audebit jurare se amplius non peccatum. Unde etiam ad habendam contritionem, dicimus necessarium non esse ut quis sibi persuadeat non amplius peccatum, sed solum ut id proponat; aliud est ergo affirmare tantum propositum præsens de facto futuro, aliud affirmare ipsum eventum futurum; idem ergo distingui potest in juramento. Data ergo illa prima propositione, seu majori, negatur minor; nam quando aliquis jurat absolute se aliquid facturum, non tantum jurat se habere tunc propositum id faciendo, sed simul etiam jurat se permanstrum in illo proposito, donec cum effectu illud impleat, et ad hoc totum firmandum, Deum in testem et quasi fidejussorem addueit. De illo etiam, qui simpliciter et sine juramento affirms se aliquid facturum, non recte dicitur illum solum affirmare, se habere tunc propositum faciendo; nam verba illa plus significant, et ille totum id affirms, quod verba significant. Nec D. Thomas oppositum docet, sed ait, ut ille verum loquatur, satis esse quod habeat tunc propositum faciendo, nam hoc est satis ut probabiliter existimet se id facturum. In quo sensu intelligitur esse vera illa propositione contingens simpliciter prolata, et quia per illam solam assertionem non obligatur quis ad faciendum, ut illa propositione de futuro re ipsa verificetur, ideo ad illius veritatem dicitur sufficere propositum faciendo quod dicitur, non quia illud solum significetur, sed quia illud solum postulatur ad definitam veritatem de praesenti, et probabilem de futuro, quae solum in tali humano sermone postulatur. At vero quando additur juramentum, additur obligatione faciendo verum et certum factum futurum, quantum in homine est, et quoad hoc non est similis ratio.

17. Ad tertiam.—In tertia, argumenta multa petuntur de obligatione hujus juramenti, quae pendet ex materia ejus, et in capitibus sequentibus tractanda sunt; ideo nunc breviter respondeo concedendo hanc obligationem habere locum in omni juramento, cuius executio rectæ rationi non repugnat, sive tale juramentum præstetur alteri, sive absolute fiat a jurante de actionibus suis futuris: nam de

omnibus procedit eadem ratio, ut argumentum probat; an vero haec obligatio sit semper gravis, vel interdum sit levis, postea dicemus. In his autem quae rectæ rationi repugnant, non inducitur haec obligatio, quia illa incapacia sunt ejus. Nam nec recta ratio, nec Deus auctor ejus obligat ad agendum contra rationem rectam. Quomodo autem hoc sit intelligendum, et quomodo peccetur sic jurando, in sequentibus dicemus.

18. Ad quartam, de juramento future actionis alterius hominis, respondet duplum fieri posse tale juramentum. Primo, solum affirmando veritatem quasi speculative cognitam, seu conjectatam. Secundo, potest talis affirmatio fieri quasi practice per ordinem ad ipsum affirmantem, ita ut censeatur affirmare illud esse futurum, non solum ut est ab alio, sed etiam ut a se potest aliquo modo pendere aut procurari, et in eodem sensu potest juramento confirmari. Quando ergo fit priori modo, clarum est ex juramento non contrahi obligationem, quia non juratur factum proprium, sed mere alienum, quatenus conjectari potest a jurante; ut si quis juraret pluviam eras esse futuram, non intelligitur jurare se facturum aliquam diligentiam ut eveniat pluvia, sed jurare se habere talem conjecturam, vel opinionem de pluvia futura. Sie ergo potest fieri juramentum de facto alieno, quod nullam inducat obligationem, soletque interdum ita fieri, vel ad erigendam spem alicujus, vel ad consolandum illum, vel ad impediendum aliquid malum, vel ad quippam simile. Ut tamen hujusmodi juramentum non ambigue nec temere fiat, debet supponi in jurante sufficiens conjectura de animo et mente alterius, et per verba ipsa sufficienter explicari quod ita juretur, ut: Juro me credere, aut opinari Petrum hoc facturum, vel quid simile; interdum vero poterit sensus ex circumstantiis constare. Exemplum est 1 Reg. 20, ubi Jonathas dixit Davidi: *Absit, non morieris, neque enim faciet Pater meus quidquam grande, vel parrum, nisi prius indicaverit mihi. Hunc ergo celavit a me Pater meus sermonem tantummodo? nequaquam erit istud, et juravit rursus Davidi;* quod juramentum plane fuit de facto alieno, scilicet, Saulis; fuit tamen de illo, quatenus conjectabat illud Jonathas, ut ex verbis ejus constat. Unde et verum esse potuit, et ex vi illius nullam obligationem subiit Jonathas ad procurandum ut ita eveniret. At vero quando juramentum fit posteriori modo, tunc verum est inducere obligationem, quia revera est de facto proprio, sicut

CAPUT II.

QUALIS ET QUANTA EX SUO GENERE SIT JURAMENTI PROMISSORII OBLIGATIO.

1. *Prima assertio, obligationem juramenti esse religiosam.*—Primo dicendum est, obligationem hanc religiosam esse, id est, ad virtutem religionis pertinentem. Haec assertio certa est, et communis apud omnes, sequiturque ex dictis supra de actu jurandi, quod ad Dei cultum et religionem pertineat. Quod est verum tam de juramento promissorio, quam de assertorio, nam ibi generatim locuti sumus, et rationes æque de utroque probant, et ex dictis in proximo præcedenti capite est etiam manifestum. Ex hoc ergo principio sic argumentor; nam talis est obligatio, qualis est actus unde nascitur; sed haec obligatio nascitur ex actu religionis, quatenus ejus veritas et observantia ad Dei venerationem spectat; ergo etiam ipsa obligatio religiosa est, ita ut ejus violatio contra religionem et cultum Deo debitum esse censeatur. Atque hoc modo probari potest haec veritas ex omnibus locis Scripturæ et canonum, in quibus juramenta omnia Deo reddi ac deberi censentur, ut Matth. 5, Num. 30, et similibus. Item ex illis, in quibus perjurium seu juramenti violatio sacrilega censetur, de quibus infra libro 3, tractando de perjurio. Denique confirmatur a simili, quia obligatio voti religiosa est, ut infra videbimus; ergo et juramenti. Probatur consequentia, quia sicut voti observatio pertinet ad honorem Dei, ita etiam impletio juramenti.

2. *Secunda assertio, gravem esse juramenti obligationem.*—Secundo dicendum est, juramenti promissorii obligationem ex suo genere gravem esse. Hoc docet divus Thomas, q. 98, art. 3, dum probat perjurium, etiam contra juramentum promissorium, peccatum esse mortale ex ratione sua, et ita assertio com-

munis est, et omnino certa. Quia hæc obligatio pertinet ad perfectissimam virtutem, et maxime conjunctam cum dilectione Dei, et de se extenditur ad actus gravissimos, ut sunt graves promissiones divinæ vel humanæ, fœdera, et similia, de quibus superiori libro, c. 8, dictum est. Unde etiam sumitur optima ratio, quia finis juramenti, et præcipue hujus promissorii, est firmare pacta inter homines, et eorum controversiis finem imponere, ex Paulo, ad Hebr. 6. Sed ad hunc finem comparandum, necessarium est ut ex tali juramento gravissima obligatio nascatur standi promissis; alias parvi momenti esset vinculum, et facili negotio ab hominibus rumperetur; ergo. Denique hic locum habet argumentum a simili ex voto. Nam voti obligatio ex genere suo gravis est; ergo et juramenti; nam hæc duo saltem ex genere æquiparantur, ut notat Abb., in c. *Si vero*, de Jurejur., num. 2, et in c. *Sicut*, num. 2. Quam grave autem peccatum sit violare hanc obligationem, et an possit aliquando minui usque ad culpam veniale, dicemus in lib. 3, ne ordinem pervertamus.

3. *Tertia assertio*, juramenti obligationem diversam specie esse a voto, et promissione.—*Distinctio inter juramentum et votum*.—Tertio dicendum est, hanc juramenti promissorii obligationem diversæ rationis et speciei esse ab obligatione promissionis ac voti. Hæc assertio quoad priorem partem, intellectam de promissione facta homini, est clara, quia obligatio promissionis est fidelitatis humanæ, vel ad summum justitiae, obligatio autem juramenti est religionis, unde manifestum est, esse distinctas, sive in distinctis actibus considerentur, sive in eodem; nam licet ibi conjugantur, non confunduntur. Quod in sequenti capite amplius declarabitur; nam ex ibi dicendis pendet, et ideo hic plura de promissione humana non dicemus. Quoad alteram vero partem de voto, posset quis dubitare, quia voti obligatio ad religionem spectat, sicut juramenti. Nihilominus tamen pars illa certa est, et communis, eamque supponit D. Thomas, d. q. 89, art. 8, dum querit quæ sit major obligatio voti an juramenti, idemque videntur supponere omnes, qui eamdem quæstionem tractant, de qua statim dicemus. Sumitur etiam ex his, qui dicunt votum et juramentum in vinculo æquiparari in multis; supponunt enim obligationes esse diversas et dissimiles, licet multa habeant communia. Probatur etiam ratione, quia votum et juramentum sunt actus specie distincti; ergo

producent obligationes specie distinctas. Consequentia videtur clara. Antecedens autem notum est ex propriis rationibus talium actuuum, quia votum in promissione Deo facta consistit, ut infra videbimus; juramentum, in invocatione illius ad confirmandam veritatem, quæ longe diversam rationem habent, tam in ratione cultus et honoris, quam in ratione quasi materiali communicandi, seu negotiandi (ut sic dicam) cum Deo. Unde obligatio voti directe respicit Deum, ut creditorem cui facta est obligatio; obligatio autem juramenti respicit Deum, ut vocatum in testimonium, et quasi sponsorem seu fidejussorem. Sunt ergo illæ obligationes valde distinctæ, ut recte exposuit Navar., c. 27, n. 275, § 26.

4. *Voti et juramenti obligationes sunt inter se separabiles*.—Quarto, hinc sequitur has obligationes secundum se et natura sua esse separabiles, et licet interdum simul concurrant, semper manere vincula formaliter distincta. Primum patet inductione, nam vota ad Deum sæpissime fiunt sine adjectione juramenti, tam in simplicibus et privatis votis, quam in solemnibus et publicis; nam clerici in saeris vovent castitatem, non vero jurant, et religiosi profitendo vovent tria vota sine ullo juramento; et idem contingit frequentius in votis simplicibus, unde qui peccat contra votum non juratum perjurus non est, sed unum tantum sacrilegii delictum committit: similiter e converso, qui jurat sponsalia vel alium contractum, nihil votet, et perjurus est si non implet, non tamen voti violator. Et ratio est, quia ita hæc distinguuntur, ut nullam inter se connexionem habeant causæ et effectus, vel aliam similem. Possunt autem conjungi, quia licet sint distinctæ obligationes, non tamen repugnant, et ideo ex libera voluntate conjungi possunt, ut fit in votis juratis, vel in forma professionis fidei Pauli IV, ubi concluditur: *Ego sic juro, et promitto*, etc. Tunc autem utrumque vinculum suam retinet rationem, quia cum per se distinctæ sint, confundi non possunt. Et ideo si votum juratum violetur, duplicitate peccatur contra religionem, quia contra duplum obligationem ejus agitur; quod proinde aperire in confessione necessarium est, quia sunt circumstantiae specie distinctæ, ut ex dictis constat.

5. *Dubium*.—Hic vero interrogandum occurrit, quomodo dignoscatur obligationem juramenti esse solam, et separatam a voto, quando alias materia apta est ad utramque obligationem. Quando enim materia non est apta

ad votum, et juratur, satis clarum est ibi separari juramentum a voto, ut cum jurantur sponsalia, contractus, comminationes, et humanæ promissiones temporales inter homines factæ. Item quando materia est capax voti, et Deo pure promittitur sine ulla juramenti forma, ibi etiam satis clare separatur obligatio voti ab obligatione juramenti. Interdum autem materia est capax voti, et immediate ac simpliciter juratur, ut cum quis jurat non ludere, vel non conversari cum tali femina, vel non ingredi talem domum, ubi moralem habet occasionem peccandi, vel etiam potest immediate jurare castitatem, et similia, quæ per vota solent Deo promitti. In his ergo materiis non est facile discernere an separetur obligatio juramenti a voto, vel an, eo ipso quod sic juratur talis materia, etiam voveatur; aliqui enim auctores graves indicant, quoties materia juramenti religionis est ac pietatis, juramentum de illa factum, etiamsi videatur ad hominem fieri, includere votum factum Deo, et obligationem ejus. Ita sentit Soto, lib. 8 de Just., quæst. 1, art. 9, ad 2; ipsem et vero prudenter addit limitationem: *Nisi aliud constet de intentione jurantis*; illam etiam sententiam indicant alii, quos retuli cap. præcedenti, et qui putant idem esse judicium de dispensatione juramenti facti in materia religionis, et voti, quos infra tractando de dispensatione juramenti referemus.

6. *Resolutio dubii*.—*Ratio a priori*.—Nihilominus consequenter ad ea quæ c. præcedenti notavimus, dicendum est, in quacumque materia, etiam religiosa, posse separari obligationem juramenti ab obligatione voti, ita ut sicut hæc posterior sine illa invenitur, ita etiam e contrario possit inveniri. Ita sentiunt Lud. Lopez, Valent. et Sanc. capite præcedenti allegati. Et probatur ex eodem principio, quia non minus distinguuntur assertio et promissio in tali materia, quam in quacumque alia; ergo non minus possunt per liberam voluntatem separari mutuo; ergo potest in tali materia fieri assertio jurata sine promissione; ergo ex illa nascetur obligatio juramenti sine obligatione voti. Secundo, in materia pia et apta ad votum potest fieri promissio humana jurata sine voto; ergo in eadem poterit fieri assertio humana jurata sine voto. Consequens tenet a paritate rationis, et ex dictis in capite præcedenti est evidens. Antecedens autem est receptum ab omnibus, et bene declarat illud Soto, d. libro, quæst. 1, art. 9, ad secundum, dicens ambiguam esse

promissionem factam de dotanda virgine, vel alendo paupere, etiamsi cum juramento fiat, et ideo intentionem promittentis discernendam esse; nam si promittat Dco, erit votum juratum; si homini, et in gratiam ejus, erit promissio humana jurata. Circa eamdem ergo materiam, de se aptam ad votum, potest cadere juramentum in promissionem absque voto; ergo et in puram assertionem. Tertio, est ratio a priori, quia potest assertio de futuro etiam in his materiis proferri sine ordine ad alterum, et sine ulla obligatione, quæ ex vi talis assertionis inducatur; ergo si illa juretur, inducetur obligatio juramenti sine obligatione voti. Exemplum optimum est supra insinuatum, si confessio faciat penitentem jurare, se impleturum propositum restituendi, vel non intrandi talem domum, ubi habet occasionem. Nam ille non votet, quia id non intendit, nec enim confessio exigit votum (ut suppono), sed juramentum, nec ipse plus facere vult quam confessio præcipiat. Alia exempla ponunt ciati auctores, quæ infra tractando de dispensatione juramenti expendemus.

7. Secundo vero addendum est, regulariter hæc juramenta fieri cum admistione voti. Hoc intendunt Soto et alii auctores, et constat ex usu. Et ratio est, quia ordinarie juramentum de futura aliqua actione præstanda non fit sine promissione, ut supra libro i visum est; in his autem materiis ad pietatem et religionem pertinentibus, promissio regulariter fit Deo, quia hæc est maxime proportionata talibus operibus, et ita est etiam frequentius intenta; promissio autem facta Deo et votum idem sunt. Quapropter ad discernendum an sit tantum juramentum, vel etiam votum, intentione jurantis potissimum pensanda est, quia hæc est quæ discernit actionem. Quod si ipse non possit certo declarare intentionem suam, circumstantiae sunt pensandæ, et occasiones juriandi; nam ex illis sepe poterit discerni, an jurans intenderit tale opus intuitu divini honoris et cultus, vel solum voluerit firmare voluntatem suam in illo proposito, quod ex alia occasione conceperat. Nam quando fit isto posteriori modo, est purum juramentum; quando vero fit priori modo, est magnum signum promissionis et voti simul cum juramento. Quod si res fuerit dubia, ita ut ex particularibus circumstantiis seu occasionibus judicari non possit fuisse purum juramentum, pro voto præsumendum est, ut omnes dicunt; non quia in dubio semper præsumatur pro voto, hæc enim regula non est certa, ut infra

suo loco dicetur, sed quia in tali actu et materia ille est actus maxime proportionatus, et quem frequentius faciunt omnes, qui obligare se volunt; et ideo nisi aliunde constet de contraria intentione, credendum est fuisse factum ordinario modo et ipsi materiae magis proportionato.

CAPUT III.

AN OBLIGATIO JURAMENTI MAJOR SIT QUAM OBLIGATIONE VOTI?

1. Hanc questionem proponit D. Thomas, dicta quæst. 89, art. 8, et respondet, magis obligare votum quam juramentum. Et illius resolutionem sequitur ibi Cajet., Soto, et Aragon.; Sylvester, *Juramentum*, 4, q. 5, *Votum*, 2, q. 20; et refertur Summ. confess., lib. 1, tit. 8, q. 23, et tit. 9, q. 14; et communiter ibi sentiunt Summistæ. Canonistæ autem ordinariæ dicunt votum et juramentum paria judicari, Abb., in c. *Si vero*, de Jurejur., et in cap. *Rursus*, Qui Cler. vel vovent. At vero pro contraria sententia solet referri Major, 4, dist. 38, ubi post quæst. 4, dub. 2, hoc tractat, et reprobat sententiam D. Thomæ; tamen revera non contradicit illi, nec rem satis explicat. Primo enim solum dicit majorem esse obligationem juramenti quam voti, quando juramentum votum includit. Hoc autem D. Thomas non negat, sed admittit in eodem articulo ad secundum; declarat tamen obligationem voti jurati esse majorem quam voti puri extensive, quia per duas res immobiles firmitas habetur, non vero intensive. Neque plus probat ratio Majoris, qui sic argumentatur: *Omnis ratio obligationis in voto manet in juramento, et additur aliquid aliud*, etc. Hæc enim propositio est vera in voto jurato, non vero in quolibet juramento, ut ex dictis constat, et ita ex illa solum potest concludi, votum juratum extensive magis obligare, quam votum nudum. Et similiter alia propositio, quam ibi habet Major, scilicet, quod sicut observatio voti pertinet ad fidelitatem ad Deum, ita etiam observatio juramenti; hæc (inquam) propositio non est vera in omni juramento, sed in voto jurato habet locum, ut votum est, non ratione juramenti. Neque ipse Major videtur plus docere, cum concludit, cæteris omnibus paribus, plus obligare juramentum quam votum. Unde respondendo ibidem ad argumentum *Sed contra*, D. Thom. scilicet, quia vo-

tum fit Deo, et juramentum sœpe fit homini, etc., respondet hoc non concludere, quia comparatio fit cum juramento quod fit Deo, ut de ingrediendo religionem, *quemadmodum si illud rouverem*. Unde plane concedit, vetus factum Deo sine juramento, plus obligare promissione jurata facta homini; at hoc est quod D. Thomas intendit; in re ergo non contradicit. Deficit autem, quia non bene explicat D. Thom., nec rem ipsam satis expendit; falso etiam supponit omne juramentum de re sacra includere votum, et ideo aliam comparationem hic necessariam omittit, de qua statim dicam.

2. Magis igitur proprie et directe contra Div. Thomam opinatus est Medin., lib. 5 de Continen. Sacer., c. 22 et 23, qui etiam comparando juramentum promissorium homini, cum nudo voto, dicit majorem esse obligationem juramenti, licet obligatio voti sanctior sit. Quod refert Navarr., d. c. 12, n. 32; ipse autem distinctione quadam conatur conciliare opiniones, triaque membra constituit. Primum est, si juramentum et votum fiant intuitu honoris Dei, magis obligare juramentum quam votum. Secundum est, idem esse, si utrumque fiat in utilitatem proximi. Tertium, si votum fiat in honorem Dei, et juramentum in utilitatem proximi, magis obligare votum, et hoc ultimum putat intendere D. Thom.; Medinam vero ait recte probare, firmorem esse obligationem juramenti quam voti, licet hæc sanctior sit, cum per illam promittamus proximo, per hanc Deo. Videtur ergo quoad hoc cedere rationibus Medinæ, et a priori sententia recedere. Primum vero membrum, quod ponit, ambiguum est; nam si intelligatur de juramento ita facto in honorem Dei, ut votum includat, clarum est in sensu explicato; si vero intelligatur de nudo juramento comparato cum nudo voto, sic falsum est, et contra D. Thomam, ut statim dicam. In secundo autem membro, imprimis non satis intelligitur quomodo votum principalius fiat propter utilitatem proximi, cum de ratione illius sit ut principaliter et directe fiat Deo, licet fortasse ex parte operantis possit votum imperari ex affectu ad utilitatem proximi. Tunc autem etiam est falsum, et contra D. Thomam, juramentum magis obligare, ut ostendam. Tertium autem membrum, licet fortasse verum sit, non confert ad concordiam opinionum; nam illud est quod Medina negat; de Majore autem jam diximus in eo non discordare. Hæc ergo distinctio et concordia Navarri omittenda

est. Opinio autem Medinæ aliquibus doctis modernis placet.

3. Probatur autem primo, quia juramentum ita obligat, ut ejus fractio repugnet Deo contrarie, et, quantum est in se, aliquid illi imputet, quod naturæ ejus repugnat, nempe, aut esse testem mendacii, aut esse infidelem in promissis; votum autem ita obligat, ut si non impleatur, licet non reddatur Deo debitum, nec tamen aliquid illi contrarium ipsi imputetur; ergo major est obligatio juramenti. Patet consequentia, quia sicut major est injuria quæ fit cum positiva contumelia, vel laesione honoris alterius, quam sit omissio alienus honoris debiti, ita major est obligatio quæ violari non potest sine positiva contumelia et in honoratione, quam quæ consistit in reddendo debito. Et hæc ratio enervat fundamentum D. Thomæ, sic enim colligit: *Fractio voti est infidelitas ad Deum, quæ irreverentiam involvit, juramenti vero fractio solum est irreverentia quædam sine infidelitate; ergo deterior est voti fractio; ergo et voti obligatio est major*. Negatur enim prior consequentia, quia non sunt cætera paria; nam irreverentia perjurii est longe major, et includit quædam gravem contumeliam in Deum (quia quantum est ex parte jurantis, fit Deus testis falsus), quæ superat in malitia infidelitatem in promissis Deo factis. Item irreverentia infidelitatis in fractione voti, unica malitia est; nam tota ratio irreverentiae est infidelitatis; et similiter in perjurio irreverentia falsitatis (ut sic dicam) unica est, quia irreverentia perjurii tota consistit in hoc, quod Deus fit mendax vel infidelis, quantum est ex parte jurantis; hoc autem fundamentum irreverentiae gravius multo appareat in perjurio, quam in infidelitate ad Deum, propter rationem factam. Secundo argumentatur, quia votum factum ex metu gravi est invalidum ad obligandum, juramentum autem obligat non obstante metu; ergo signum est, facilius impediri obligationem voti quam juramenti; ergo signum est esse minus gravem voti obligationem. Simile argumentum potest fieri, quia facilius videtur dispensare in voto quam in juramento; ergo minor est ejus obligatio. Tertio argumentantur alii, quia minor obligatio solet per majorem firmari; ita enim promissio humana per juramentum firmatur; sed promissio etiam Deo facta solet per juramentum confirmari; ergo signum est majorem esse obligationem juramenti quam voti.

4. Mihi distinguendum videtur inter jura-

mentum assertorium et promissorium, quæ, ut dixi, in hoc differunt, quod assertorium non tam inducit quam supponit obligationem dicendi verum, et nullam aliam in futurum relinquit; juramentum autem promissorium, ut tale est, imponit novam obligationem. Et in hoc convenit cum voto, quod novam obligationem inducit, et utrumque, scilicet, tam votum quam juramentum promissorium, in hoc genere effectus differunt a juramento assertorio, ut ex dictis constat.

5. *Prima assertio: major est obligatio quam supponit juramentum assertorium, quam voti obligatio. — Ratio fundamentalis assertionis.*

Dico ergo primo: obligatio, quam includit seu supponit juramentum assertorium, gravior est quam obligatio, quam votum inducit. In hac assertione sentio cum posteriori opinione, et credo non esse contra D. Thom., nam de juramento tantum promissorio videatur locutus. Quarit enim an major sit obligatio juramenti quam voti; loquitur ergo de obligatione, quam utrumque inducit; nam in articulo proximo præcedenti dixerat, obligationem proprie pertinere ad juramentum promissorium, non ad assertorium. Probatur ergo assertio ratione fundamentali posterioris sententiae, quia obligatio non attribuendi Deo falsum, multo major videtur quam obligatio reddendi Domino vota, quia prior est obligatio negativa, ut ex forma præcepti constat: *Non assumes in vanum nomen Dei tui*, vel, Non pejerabis; obligatque ad non inferendum Deo gravissimam injuriam et nocummentum, quantum est ex parte jurantis, privando illum, quantum est ex parte pejerantis, prærogativa primæ veritatis, et faciendo illum mendacem. Posterior vero est obligatio affirmativa, ut ex ipsa verborum forma appetat: *Reddes Domino vota tua*, obligatque ad reddendum Deo quoddam peculiare debitum, quod cernitur in implenda promissione sub divina auctoritate facta, sicut etiam voti observatio et ad affirmativum præceptum spectat, ut infra suo loco latius declarabitur; consequenter ad non prætermittendam fidelitatem Deo debitam. Ex quo statim apparent majorem esse priorem obligationem, et magis pravam ejus transgressionem. Sicut major est obligatio non furandi pecuniam alienam, quam redendi promissam, et gravius delinquitur per injuriam furandi, quam per infidelitatem non dandi; sicut etiam respectu regis gravius peccatur, directam et positivam injuriam illi contrariam committendo, quam non implendo